

LA GASCONHA : EMIGRACION IMMIGRACION E EXODE RURAU

De tostemps enlà la Gasconha, coma totas las autas regions çaquelà, estoc ua tèrra d'emigracion e d'immigracion. Quan lo Cesar descrivèva l'Aquitània com ua entitat a despart dins la Gaula, ua espècia de « Far West » de la romanitat, la Gasconha n'ei pas un « cuu-de-sac » enter la Mar Grana, los Pirenèus e Garona.

Partim sus la Tenaresa, aquera rota de transumància coneishuda desempuish le neolitic qui permet aus tropèths e aus aulhèrs de religar los Pirenèus a las Lanais girondinas sense traversar nat arriu. Empruntem los Camins Jacaires (Santiago de Compostela) qui permèten aus romius pedanhs de religar l'Euròpa deu nòrd a la Galicia espanhòla. Espiem las cordèras qui permetèvan de passar en Espanha deu temps de la Dusau Guèrra mondiala tà escapar a la barbaria nazia e aus vichistes e eventuaument juntar la Resistancia. Rotlem uei lo dia sus las rotas qui vesen los estivaires se desplaçar cap a la Mar Grana o los esquaires cap aus Pirenèus, Pirenèus qui dinc un periòd recent (mitat deu sègle XX^{au}) èran un passatge enter vesins deu nòrd e deu sud meilèu qu'ua termièra clavada.

La Gasconha estoc tanben ua tèrra d'emigracion.

Sense òrdre cronologic, parlem deus « Orsalhèrs », aqueths Ariegés qui dinca la Premèra Guèrra mondiala gahavan orsets orfeans, lor aprenèvan lo « mestier » e los hasèvan lo lors companhs d'espectacle e de viatge dins la França, l'Euròpa lhèu lo Monde, enquèra a còps qualificat de Navèth quan parlavan de las Americas. Après, la demanda èra tau que beneficiaràn de « cordèras russas » de hornidors d'orsets.

Parlem de'us qu'apèran los « Capdèths de Gasconha » qui fauta, d'aveidor o possibilitat de maridatge, venguèvan militaris reputats au servici deus poderòs qui los pagavan : per la guèrra de Cent Ans, un còp deu costat deus Anglés, un còp deu costat deus Francés, mès tostemps Gascons.

Parlem enquèra deus Mosquetàris deus reis de França dab la legènda romançada ei mei flatosa que non pas la trista vida de mercenàris ; o d'aqueths autes gascons « deu pòble » venguts Generaus o Manescaus deu Napoleon 1^{er}, lhèu vengut Rei de Suèda com lo paulin Bernadotte.

D'autes « aventurèrs deu quotidian » an traversat l'Atlantica tà cercar ua vida mei bona cap aus espacis americans deu nòrd o deu sud a conquesir e a còps hèr fructificar o en desvelopar los mestiers de l'ostaleria e de la restauracion a New-York per exemple a la debuta deu sègle XX^{au}. Daubuns « tornavan au país » fortuna hèita.



Convòi Airbus A380



Orsalhèr

LEXIC

Emigracion : hèit de quita lo son país o lo lòc de vita de la familha per hujar un conflicte, la misèria...

Immigracion : hèit d'entrar dins un país, ua region diferenta per i demorar temporament o definitivament.

ISTÒRIA

ELEMENTS PER UA ISTÒRIA DE LA GASCONHA

Lo pic demografic serà tocat per la mitat deu sègle XIX^{au} (per exemple lo Gèrs comptava 314000 abitants quan se'n vei a tocar los 190000 uei lo dia).

La perta de populacion aurà mantas rasons : la crisa deu filloxèra qui guasta las vinhas, regde presents, a la debuta deu sègle XX^{au}, la Prumèra Guèrra mondiala qui asseca la trenca d'atge deus gojats enter 18 e 30 ans. L'arribada de man d'òbra « estrangèra » permetrà lo manteng de l'activitat economica : familhas italianas dins lo Gèrs per exemple tà trabalh agricòl, familhas polonesas tà bastir los barratges pireneus, familhas espanhòlas vengudas per rasons economicas puish politics après la « Guerra Civil » de 1936, populacions qui hugivan la guèrra dins lo Nòrd de la França en 1940, familhas portuguesas, magrebinas per hèr còrda e enfin ua immigracion « mei aisada » de familhas qui se venguen installar en Gasconha tà profiter de la sua doçor de viver o enquèra l'installacion de familhas qui hugen las persecucions o las misèrias d'autas partidas deu Monde. L'occitan de Gasconha qu'a soent jogat lo son ròtle de lenga « pont » dab las autas lengas latinas de las familhas qui s'installavan.

Las reestructuracions deu modèl paisan après las annadas 1970 qui hèn passar l'agricultura d'ua policultura alimentària qui hè viver o subvèlver mantas familhas a ua poliproduccion intensiva qui necessita mensh de man d'òbra an amiat a un exòde rurau massiu : desplaçament cap aus centres urbans (Tolosa, Bordèu, Tarba) e los lors bacins industrials (aeronautica, armament...) en deishar territòris bèths se despoblar dab ua populacion qui's hè vièlha.

QUESTIONS

Cerca la definicion de la "mèropolizacion".

Assistam a ua mèropolizacion autorn de las vilas bèras que caleré contrabalançar en mantègner servicis publics, mejans de transpòrts, mòdes de vita e de produccion qui permèten a tota la populacion de profiter d'aqueths espacis.

La Gasconha saboc profiter de tots aqueths movements e la populacion actua qu'ei gessida d'aqueths enriquiments successius.

Per acabar sus un clunhet, notem que la rota qu'empruntan los troces de l'Airbus A380, floran de la modernitat e de l'industria aeronautica europenca tà juntar Bordèu a Tolosa ei la rota qu'utilizavan jà los romans dus millenàris i a, plan longtemps abans las autorotas.

ACTIVITATS

Comparar lo nombre deus mòrts suu monument aus mòrts deu ton vilatge dab la populacion de l'epòca.

Familhas de qui lo nom figura suu monument e son enquèra presents dins le vilatge uei ?

FRISA CRONOLOGICA

A vista de Nas : - 6 500 / - 3000 Néolitic	-56 conquista de l'Aquitània peu Crassus	1337 - 1453 Guèrra de Cent ans	Miei de sègle XIX^{au} apogèu demografic	1914 - 1918 Prumèra Guèrra mondiala	1920 - 1950 Immigracion italiana dins lo Gèrs	18 de julhet de 1936 - 1^{er} d'abri de 1939 Guèrra Civila espanhòla	1936 - 1950 Immigracion espanhòla dins lo Gèrs	1939 - 1945 Dusau Guèrra mondiala	1960 - 1980 Exòde rurau
--	--	---	---	---	---	--	--	---	--------------------------------------

ELEMENTS PER UA ISTÒRIA DE LA GASCONHA

ISTÒRIA



DÉPARTEMENT
DU GERS



Erasmus+